

Täysistunto

Torstai 17.6.2021 klo 16.00—18.02

2.3. Suullinen kysymys sote-uudistuksesta (Katja Hänninen vas)

Suullinen kysymys SKT 132/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.21 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa puhemies! Historiallinen ja odotettu sote-uudistus on vihdoinkin valmistumassa, ja pääsemme ensi viikolla äänestämään siitä. Tämän sote-prosessin käsittelyn yhteydessä on ainakin tullut selväksi se, kuinka raivokkaasti kokoomus vastustaa sitä, [Kokoomuksen ryhmästä: Kyllä!] aivan kuten kokoomus vastusti peruskouluakin aikanaan. [Kokoomuksen ryhmästä: No ohhoh!] Tämän uudistuksen tavoitteenahan on huolehtia siitä, että kaikille suomalaisille kaikkialla Suomessa turvataan laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut ennaltaehkäisevästi ja tasa-arvoisesti. Mutta kun kuuntelee tätä kokoomuksen kritiikkiä, niin eikö kuulostakin siltä, että kokoomus on ennen kaikkea huolissaan siitä, etteivät yksityiset terveysjätit nyt pääse rahastamaan meille kaikille elintärkeillä palveluilla? [Ben Zyskowitz: Ehkä teistä kuulostaa siltä!]

Arvoisa puhemies! Sote-paketti ei ole täydellinen, mutta tärkeintä on, että yhdenvertaiset, kaikille oikeudenmukaisesti ja [Puhemies koputtaa] tasa-arvoisesti saatavilla olevat palvelut turvataan [Puhemies: Kysymys!] vahvistamalla julkisia peruspalveluita. Eikö asia olekin näin, ministeri Kiuru? [Naurua — Perussuomalaisten ryhmästä: Loistava kysymys!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

16.22 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin se on. Ja minusta on tärkeää myös se, että eduskunnassa säilyy nyt horisontissa tämä iso kuva: mitä täällä yritetään ja ollaan tekemässä. Siinä on kysymys vuosisadan uudistuksesta, kysymys siitä, mikä foorumi ja mikä vastuunkantajataho pystyy jatkossa järjestämään nämä laadukkaat, kaikille yhdenvertaisesti toimivat palvelut.

Kun me katsomme nykyistä kuntakenttää, niin ihmisillä on omaakohtainen kokemus siitä, että esimerkiksi hammashuolto toimii paljon paremmin naapurikunnan puolella, mahdollisesti lääkäriin pääsy toimii paljon paremmin jonkun toisen kunnan puolella kuin sen kunnan puolella, missä itse asutaan. Tämä todellisuus, jossa me elämme, ei ole kovin yhdenvertainen, varsinkin kun otamme huomioon sen, että kustannusvaikutukset ovat, kun ihminen joutuu erikoissairaanhoidon, erityisesti pienelle kunnalle isot. Tästä tehtävästä on Suomessa reilusti monien kuntien osalta jo luovuttu [Puhemies koputtaa] ja siirretty mark-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2021 vp

kinoidenkin tehtäväksi näitä palveluita. [Ben Zyskowitz: Mitenköhän te jatkossa varmistatte, ettei toisella hyvinvointialueella ole paremmat palvelut kuin toisella!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos, aika— Edustaja Purra, olkaa hyvä.

16.23 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Zyskowitz yritti täällä kysyä siitä, miten te takaatte sen, että verotus ei nouse. No, tosiasiahan on, että joko se nousee ja asiakasmaksut nousevat tai sitten te teette leikkauksia. Hirvittävän paljon muita vaihtoehtoja ei tietenkään ole. [Oikealta: Kunnallisvero nousee joka tapauksessa!]

Asiantuntijat kun ovat arvioineet, että pelkästään näihin muutostukustannuksiin voi mennä jopa se 1,7 miljardia euroa, eikä tästä säästöjäkään ole tulossa ainakaan vuosikymmeeniin ja vielä siihen päälle tulee tämä uusi hallinnon taso, joka ei myöskään ole ilmainen, niin kysyn nyt sitten aivan suoraan, kun verotus kuulemma ei tahdo nousta: Aiotteko sulkea aluesairaaloita? Nostatteko asiakasmaksuja ja kuinka paljon? Vai keksittekö esimerkiksi tehostetulle palveluasumiselle vaihtoehtoisia nimityksiä, joihin hoitajamitoitusta ei sovelleta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Paatero, olkaa hyvä.

16.24 Kuntaministeri Sirpa Paatero (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä rahoitusta on erittäin hyvä käydä läpi. Jos ensin vastaan muutostukustannuksiin, niin on todettu tässä salissa yhteisesti, että ict-järjestelmien muutostukustannukset on tehtävä joka tapauksessa. Tehdään tätä uudistusta tai ei tehdä, niin meidän on yhtenäistettävä potilastietojärjestelmät, mikä vaatii sitä. Ja toinen: tehdään vapaaehtoisesti tai tehdään tällä mallilla hyvinvointialueet, palkkaharmonisointi on tehtävä. Niissäkin kohdin, kun on tehty näitä vapaaehtoisia alueellisia kokonaisuuksia, palkkaharmonisoinnista on tullut lisäkustannuksia. Niitä ei voi välttää.

Ja sitten näihin leikkauksiin. Kun katsotte sitä listaa, niin tarveperustaiset tekijät näyttävät sen, että ikääntyvässä Suomessa kaikilla alueilla nämä tulevat euromääräisesti lisääntymään. Elikkä ei ole semmoista suurta riskiä saman tien, että joutuisimme irtisanomaan [Puhemies koputtaa] työntekijöitä tai leikkaamaan palkkoja.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

16.25 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varsinkin keskusta on vakuutellut viime viikkoina täällä kyselytunnilla usein, että maakuntaveron valmistelu ei ole valtiovarainministerin pöydällä. No, se taisi tulla teille hiukan pyytämättä ja yllättäen. Olette keskustasta toistuvasti myös toistaneet, että edetään asiassa maltilla. Täytyy kyllä todeta, että maltti on tästä verotustason kiilusilmäisestä ajamisesta puuttunut täydellisesti.

Koska verotus on nyt kytköksissä maakuntien tehtävien laajentamiseen, niin kysyisin pääministeriltä: mitä muita tehtäviä nyt kunnilta sitten vielä siirtyy näille hyvinvointialueille?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pääministeri Marin, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2021 vp

16.26 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös tämän osalta selvitystyö on käynnissä, eli sen, onko joitakin sellaisia muita tehtäviä, joita voitaisiin hoitaa sitten näiden alueiden toimesta. Tästäkään ei ole päätöksiä olemassa, ja ne eivät välttämättä ole kunnallisia tehtäviä, eli siitä ei välttämättä ole laisinkaan kyse.

Tämä valmistelutyö maakuntaverotuksen osalta on käynnissä, ja ministeri Saarikko on sen tässäkin salissa useaan otteeseen todennut, että tässä edetään aivan kuten ollaan yhdessä hallituspuolueiden kanssa sovittu. Mutta kuten sanottua, paljon yksityiskohtia on auki ja avoinna, ja sen vuoksi tietenkään päätöksiäkään ei voida vielä tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.26 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan tuohon alkuperäiseen kysymykseen tulevien hyvinvointialueiden demokraattisuudesta. Johdin kaksi vuosikymmentä kahta suurta sairaanhoitopiiriä, ja tapanani oli kuvata sen demokraattisuutta seuraavalla tavalla: jos Maskun kunnassa, se sijaitsee Turun pohjoispuolella, kunta-vaaleissa puolue — kokoomus, keskusta, sosiaalidemokraatit, joku muu — voittaa, niin sen puolueen tulisi kuntavaaleissa kertoa, että ”jos me voitamme vaaleissa ja saamme toisen niistä kahdesta Maskun paikasta sairaanhoitopiiriin valtuustossa, niin niissä kahdessa vuotuisessa kokouksessa, jotka tällä valtuustolla on, tulemme tekemään seuraavan ja seuraavan”. Tämä ei kuulosta minusta kovin suoralta demokratialta ja välittömältä vaikuttamiselta. Kysyn nyt asianomaiselta edustajalta valtioneuvostossa: tuleeko tämä hyvinvointialueen suorien vaalien mahdollisuus lisäämään nykyiseen tilanteeseen verrattuna kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa erikoissairaanhoidon koskevaan päätöksentekoon?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Oikeusministeri, olkaa hyvä.

16.28 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että tässä hallituksen mallissa kansanvalta vahvistuu. On aivan selvää, että kun suorilla vaaleilla valitaan henkilöitä päättämään niistä alueen tärkeistä hyvinvointiin ja sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyvistä kysymyksistä, niin kansanvalta vahvistuu. Tämähän on se asia, joka on tässä keskiössä, ja sen takia tämä on demokraattisesta näkökulmasta tärkeä esitys, koska tällä halutaan vahvistaa sitä, että ihmiset sillä alueella pääsevät sitten äänestämään tähän hyvinvointialueen valtuustoon sellaisia ihmisiä, joihin he luottavat ja jotka pystyvät sitten huolehtimaan siitä, että otetaan alueen ihmisten näkökohdat myös huomioon päätöksenteossa. Elikkä näen sen kyllä erittäin tärkeänä.

Ja kun tässä oli kysymys perussuomalaisilta, että miksi ei jokaisesta kunnasta voida taata yhtä, niin eihän täällä eduskunnassakaan voida taata sitä, että jokaisesta kunnasta olisi yksi edustaja. [Puhemies: Aika!] Tämä pätee myös alueisiin. [Ben Zyskowitz: Olisiko joka vaalipiiristä kuitenkin?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Häkkänen, olkaa hyvä.

16.29 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän tässä mallissa kansanvalta tosiasiallisesti vahvistu. [Välihuutoja] Nykyisessä mallissa, jossa kuntien edustajat istuvat sairaanhoitopiiriin hallituksessa ja valtuustossa, on ongelmia, mutta se on selvästi demokraattisempi kuin tämä malli. [Välihuutoja] Eli tässä on kaksi ongelmaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2021 vp

kansanvaltaisuuden näkökulmasta: maakuntien keskuskaupungeille keskittyy valta, ja toinen keskeinen on se, että 13 miljardia euroa kuntien ja kaupunkien rahavaltaa siirtyy tässä valtiolle. Tästä perustuslakivaliokunta myös huomautti. Investointien ohjaus kiristyy paikallistasolle, sääntely kiristyy. Tästä tulee siis keskusjohtoinen malli. [Aki Lindénin välihuuto] Tämä ei mitenkään edesauta äänestysprosentin nostamista, josta nyt on huoli. Kun ne ihmiset, jotka haluavat turvata vanhuspalvelut ja lääkäripalvelut, haluavat vaikuttaa paikallisvaaleissa, niin te sanotte, että pitää mennä Helsinkiin neuvottelemaan, koska raha ja päätösvalta ovat kokonaan Helsingissä. [Puhemies: Kysymys, aika! — Suna Kymäläinen: Uskomatonta!] Ei tässä demokratiaa vahvistu. Voitteko, oikeusministeri, näihin ottaa kantaa, sisältöasioihin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Oikeusministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.30 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin mielenkiintoista kuulla edustaja Häkkäsen ajatuksia tästä mallista, koska edellisessä hallituksessa oli pöydällä tältä osin samantyyppinen esitys, jossa olisi tullut maakuntia, joissa olisivat olleet suorat vaalit ihan samalla tavalla kuin tässä esityksessä. [Ben Zyskowitz: Silloin ihmiset olisivat päässeet hoitoon, se on tärkeintä!] Ollessanne silloin oikeusministerinä en kuullut kyllä yhtään sellaista puheenvuoroa teidän suunnaltanne, että se olisi ollut huono malli. En tiedä, onko tässä nyt tapahtunut joku ihmeellinen ajatuksen muutos matkan varrella, mutta en pysy, edustaja Häkkänen, nyt teidän ajatuksissanne mukana. Minun käsitykseni on se, että silloin kun ihmiset saavat äänestää suoraan, niin kansanvalta myös toteutuu paremmin kuin silloin, jos se kuntayhtymä toimisi edelleen niin, että epäsuorasti sinne valitut henkilöt jatkaisivat päättämistä. [Puhemies: Kiitoksia, aika!] Teidän rahoitusmallinne oli sen lisäksi vielä sellainen, että se ei ottanut huomioon... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä — Ben Zyskowitz: Eli ihmiset kaipaavat siis lisää hallintoa ja lisää vaaleja!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

16.31 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä edellä edustaja Häkkänen ja myös edustaja Purra tuntuivat unohtavan koko ajan sen tosiasian, että jos sote-uudistusta ei tehdä, kunnallisveron korotuspaineet nykyisissä kunnissa ovat erittäin korkeat halki koko maan, ehkä nyt Helsinkiä lukuun ottamatta. Tämä tosiasia nyt jotenkin kauniisti tässä unohtuu. Toivotan myös tervetulleeksi tutustumaan pienten kuntien terveyskeskuksiin, kun ne nyt kuulostavat niin täydellisiltä paikoilta näiden teidän puheenvuorojenne perusteella. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kohta niitä ei ole!] Tätä uudistustahan tehdään nimenomaan sen takia, että siihen rakennukseen, josta te nyt puhutte, arvoisat perussuomalaiset, ei saada lääkäreitä, sinne ei saada hoitajia ja sinne ei saada viimeisintä osaamista ja laitteistoa terveydenhuollon järjestämiseen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Eli suljetaan!] Sen takia tätä uudistusta nyt toteutetaan, sen takia, koska pienissä kunnissa ikääntyvästä väestöstä johtuen nämä kustannukset ovat kasvaneet, on jouduttu leikkaamaan kouluista, kulttuurista, vapaa-aikatoimesta, kaikesta mahdollisesta. Sen takia tämä on tärkeätä nyt [Puhemies: Kysymys!] siirtää suuremmille harteille.

Arvoisa puhemies! Kysynkin ministeri Kiurulta: mitenkä nyt siellä terveyskeskuksissa [Puhemies koputtaa] palvelut paranevat, ja kuinka niitä kehitetään?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

16.32 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oli minusta oivallinen kysymys, että kuka turvaa näiden pientenkin sosiaali- ja terveyskeskusten toiminnan jatkossa. Uskommeko me siihen, että tällä järjestäjäverkolla tämä olisi mahdollista, jos ei se nykyäänkään toimi? Emme usko, mutta täällä on syvä halu vieläkin siirtää Suomi vuosikymmeniä menneeseen ja sanoa, [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] että kyllä tällä järjestelmällä voidaan mennä. [Aki Lindén: Ainoa ratkaisu!] Tässä järjestelmässä haasteena on se, että me ollaan menty hyvin amerikkalaiseen malliin jo siinä, että kyllä rahalla pääsee hoitoon, kun itse maksaa tai on vakuutus. [Välihuutoja oikealta] Tätä mallia täällä halutaan jatkuvasti edistää. [Ben Zyskowiec: Aivan! Te haluatte!] Oppositiolla ei ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin nykymalli. Nykymalli on yhdenvertaisuuden kannalta minusta aika epäyhdenvertainen malli, ja sen minusta edustaja tässä hyvin todisti. Meidän lähtökohtanamme on se, että jatkossa hoitopaikka paranee nimenomaan läpi Suomen ja myöskin päästään [Puhemies: Aika!] saamaan vaiva kuntoon. Se on olennaista. [Ben Zyskowiec: Näinköhän tässä käy?] — Sittenpähan nähdään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, olkaa hyvä. [Mari Rantanen: Kuka Rantanen?] — Edustaja Rantanen, Mari ensin.

16.33 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä sanoa, että niissä palveluissa todennäköisimmin käy niin, että pienistä kunnista ne terveyskeskukset lähtevät ja ne siirretään, keskitetään sinne maakunnan yhteyteen.

Arvoisa puhemies! Kansalaiset ovat erittäin huolestuneita palveluistansa, ja erityisen haavoittuvassa asemassa ovat erityisosaamista ja vaativia palveluita tarvitsevat vammaiset. Tähän mennessä näiden kansalaistemme palveluista ovat vastanneet kuntayhtymät, joiden jäsenenä on ollut jopa kymmeniä kuntia ja joissa on ollut riittävä osaaminen palveluiden järjestämiseen myös erittäin haastaville asiakkaille. Nyt kuitenkin hallitus haluaa hajottaa nämä erityishuoltopiirit ja pilkkoo henkilöstön eri hyvinvointialueille. Moni pelkää, että samalla erityisosaaminen katoaa ja nykyään hyvin toimivien palveluiden jatkuvuus vaarantuu. Hyvä hallitus, mitä te vastaatte vammaisille ja heidän läheisilleen? Saavatko he asua jatkossakin kotikunnastaan riippumatta siinä asumispalveluyksikössä, jossa he ovat [Puhemies koputtaa] tähän asti asuneet [Puhemies: Kiitoksia, aika!] ja jossa he saavat tarvitsemansa palvelut ja tuen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

16.35 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta se kuva, jonka edustaja maalaa mahdollisuudesta esimerkiksi kehitysvammaisena valita omat palvelunsa, on mieltä musertava. Se ei ole siinä suhteessa edes nykyisen vammaispalvelun hengen mukaista, ja lähtökohtana tulee olla se, että näistä laadukkaista palveluista pidetään kiinni. Mutta me olemme täällä eduskunnassa keskustelleet useita vuosia siitä, voisiko esimerkiksi kehitysvammainen valita myöskin paikan, joka on lähempänä kotia kuin näissä aika isoissa kuntayhtymissä keskitettyinä ne, joissa sitten asutaan. Tämä on minusta aivan olennainen kysymys käydä läpi hyvinvointialueilla, joita tu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2021 vp

lee olemaan 22: mikä on inhimillisintä tulevaisuudessa? Enkä lähtisi kyllä laskemaan, edustaja Rantanen, sen varaan, että teidän luomanne kuva on se ainoa inhimillinen ratkaisu. Siinä suhteessa oli hyvä, että eduskunnassa oli laaja lausuntokierros, jossa tätä asiaa pohdittiin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Vastatkaa kysymykseen!]

Kysymyksen käsittely päättyi.